

HAVO

SENECA

waardenlogboek

Vernieuwde opdrachten bij 4e editie havo

Seneca

MAATSCHAPPIJLEER

HAVO

VERNIEUWDE OPDRACHTEN WAARDENLOGBOEK

Hoofdstuk 1

Maatschappelijk geluk

§ 1.1 Welke waarden vind jij belangrijk?

Hier zie je een lijst met waarden.

- 1) Welke waarden vind jij het belangrijkste? Kies er drie uit en leg per waarde in 3 tot 5 regels uit waarom je die belangrijk vindt.
- 2) Noem twee waarden die jij niet wilt voor de samenleving. Leg weer in 3 tot 5 regels uit waarom.
- 3) Welke waarde snap je niet? Schrijf die op en zoek op wat die waarde betekent.
 - bestaanszekerheid
 - democratie
 - daadkracht
 - dierenwelzijn
 - diversiteit
 - economische vrijheid
 - eigen verantwoordelijkheid
 - ethische vrijheid
 - eenheid
 - eer
 - eerlijkheid
 - gedeelde verantwoordelijkheid
 - gelijkheid
 - gelijkwaardigheid
 - geloof
 - hebzucht
 - hulpvaardigheid
 - inspraak
 - kiesrecht
 - mensenrechten
 - milieu
 - naastenliefde
 - ongelijkheid
 - orde
 - pluriformiteit
 - privacy
 - rechtvaardigheid
 - respect
 - solidariteit
 - stabiliteit
 - tolerantie
 - trouw
 - veiligheid
 - uniformiteit
 - vernietiging
 - vertrouwen
 - vrede
 - vriendschap
 - vrijheid van godsdienst
 - vrijheid van meningsuiting
 - vrijheid van ondernemen
 - vrijheid voor het individu
 - welzijn

§ 1.2 – Dilemma's voor jou

Bij waardenlogboek § 1.1 heb je nagedacht over welke waarden jij belangrijk vindt. Soms kom je in een situatie waarin je moet kiezen tussen twee waarden of belangen die niet samengaan, oftewel een dilemma. In zo'n situatie kan het lastig zijn voor welke waarde je moet kiezen. Als voorbeeld staat in het boek een dilemma van een oma en hieronder een dilemma van een jongere.

Stel je hebt een bijbaantje als vakkenvuller en je afdelingsleider vraagt of jij vanmiddag de tijd hebt om te komen werken. Eigenlijk wil je best graag werken en wat bijverdienen zodat je met je geld iets moois kunt kopen. Tegelijkertijd vragen je vrienden of je zin hebt om vanmiddag af te spreken. Je staat voor een keuze of je gaat werken en verdient wat bij (belang = geld) of je spreekt af met je vrienden (belang = vrije tijd). Dit is een voorbeeld van een belangendilemma; je moet kiezen tussen twee belangen die je allebei wilt.

Beschrijf nu drie dilemma's uit je eigen leven. Bij je drie dilemma's moet minimaal één keer een waarde zijn. Schrijf het als volgt op:

- 1) Beschrijf het dilemma.
- 2) Benoem welke waarden of belangen niet samen kunnen gaan.
- 3) Leg uit waarom het voor jou een dilemma is.
- 4) Geef aan welke waarde of belang je gekozen hebt en waarom.

§ 1.3 – Botsingen in het nieuws

Kijk op een nieuwssite (bijv. nos.nl of nu.nl) voor het nieuws en zoek een actuele botsing. Doe dan dit:

- 1) Beschrijf kort deze botsing en maak er een AWB-schema van.
- 2) Geef tot slot aan met welke van de twee actoren jij het eens bent en waarom.

§ 1.4 – Welke groep past bij jou?

Je hebt gelezen over het maatschappelijk middenveld. Zoek een actiegroep of vereniging die jou aanspreekt en leg uit waarom. Waar komen ze voor op? Komt dit ook overeen met de waarden (uit waardenlogboek § 1.1) die jij belangrijk vindt?

Schrijf in ongeveer 10 regels op waarom jij voor deze actor gekozen hebt.

§ 1.5 – Botsingenladder in het nieuws

Kijk op een nieuwssite (bijv. nos.nl of nu.nl) voor het nieuws en zoek twee actuele botsingen die op verschillende plaatsen op de botsingenladder staan.

Doe dan dit:

- 1) Beschrijf kort beide botsingen en maak er een AWB-schema van.
- 2) Geef bij beide botsingen aan op welke plek op de botsingenladder die staat. Licht kort toe waarom je de botsing daar plaatst.

Hoofdstuk 2

Geluk verschilt

§ 2.1 – Welk mensbeeld past bij jou?

Past jouw mensbeeld meer bij links of bij rechts denk je? Schrijf dit op. Ga nu naar 'havo hoofdstuk 2' op www.maatschappij-leer.nl en maak daar de mensbeeldtest. Komt de uitslag overeen met je verwachting? Zo nee, hoe komt dat denk je?

§ 2.2 – Hoe denk je over...?

Extreme groepen komen soms in het nieuws met hun acties. Het bezetten van een boerderij of een demonstratie met extreme uitspraken. Op de website www.maatschappij-leer.nl zie je voorbeelden (bij havo § 2.2). Stel je voor dat jij zo iemand zou mogen interviewen. Wat zou je hem of haar dan willen vragen?

Doe het als volgt:

- 1) Kies je voor iemand uit de demonstratie van Pegida of iemand van de bezetting in Boxtel? Licht kort toe waarom.
- 2) Bedenk drie vragen die je zou stellen. Gebruik begrippen die je bij maatschappijleer hebt geleerd in de vragen.
- 3) Bedenk bij elke vraag een antwoord die diegene zou kunnen geven.
- 4) Zou je zelf met die actie mee willen doen? Waarom wel of niet? Beschrijf dit kort in 5 regels.

§ 2.3 – Welke ideologie past bij jou?

Je hebt gelezen over allerlei ideologieën. Welke spreekt je het meest aan en waarom? Kijk ook nog eens terug naar je waarden (waardenlogboek § 1.1) en je mensbeeld (§ 2.1): komen die overeen met de ideologie die je het meest aanspreekt? Op welke punten wel of niet? Denk je dat je in de toekomst van mening hierover zult veranderen? Waarom? Wat moet er dan aan jou veranderen? Beschrijf dit in totaal in ongeveer 10 regels.

§2.4 – Welke partij past bij jou? (1)

Bij verkiezingen zijn er stembuizen om mensen te laten zien welke politieke partij bij hun opvattingen past. In deze opdracht maak je er een, de **Stemwijzer**. Lever het volgende in:

- 1) Een printscreen van de uitslag
- 2) Komen de partijen die in de top3 staan overeen met de waardenlogboekopdrachten over jouw ideologie (§ 2.3), jouw mensbeeld (§ 2.1) en jouw waarden (§ 1.1).

§ 2.5 – Welke partij past bij jou? (2)

Naast de **Stemwijzer** (waardenlogboekopdracht § 2.4) is het **Kieskompas** ook een belangrijk stembuizen. Maak nu deze test en lever het volgende in:

- 1) Een printscreen van de uitslag
- 2) Komen de partijen die in de top3 staan overeen met de waardenlogboekopdrachten over jouw ideologie (§ 2.3), jouw mensbeeld (§ 2.1) en jouw waarden (§ 1.1).
- 3) Komen de uitslagen van het Kieskompas en de Stemwijzer met elkaar overeen of verschillen ze? Als ze verschillen, heb je een idee hoe dat kan?
- 4) Trek een conclusie: als er vandaag verkiezingen waren en jij mocht stemmen, op welke politieke partij zou je dan stemmen?

Hoofdstuk 3

Een samenleving inrichten

§ 3.1 – Stemmen op je zestiende?

Moeten we in Nederland jongeren vanaf 16 jaar laten stemmen, zoals in Oostenrijk (opdracht 3)? Of vind je het beter om het te laten zoals het is?

- 1) Beschrijf in ongeveer 5 regels wat jij hiervan vindt. Gebruik in je antwoord een waarde van het machtsdilemma.
- 2) Zoek daarna op of de partij die in jouw stemhulp (waardenlogboek § 2.4 of § 2.5) bovenaan is gekomen het met jou eens is of niet. Geef aan welke partij dat is, beschrijf hun standpunt hierover en noem de waarde van het machtsdilemma waar de partij voor kiest.

§ 3.2 – Smartphones voor scholieren?

Kinderen uit minima-gezinnen kregen een smartphone van de overheid krijgen (opdracht 9). Deze opdracht gaat hierover. Vind jij dit een goed plan of juist helemaal niet?

- 1) Beschrijf in ongeveer 5 regels wat jij hiervan vindt. Gebruik in je antwoord een waarde van het welzijnsdilemma.
- 2) Zoek daarna op of de partij die in jouw stemhulp (waardenlogboek § 2.4 of § 2.5) bovenaan is gekomen het met jou eens is of niet. Geef aan welke partij dat is, beschrijf hun standpunt hierover en noem de waarde van het welzijnsdilemma waar de partij voor kiest.

§ 3.3 – Regenbooggezinnen

Er zijn in Nederland gezinnen met meer dan twee ouders, dat wordt een regenbooggezin genoemd. Maar deze gezinnen worden niet altijd op dezelfde manier behandeld als een gezin met twee ouders (zie opdracht 14). Moet dat wel of niet?

- 1) Beschrijf in ongeveer 5 regels wat jij hiervan vindt. Gebruik in je antwoord een waarde van het cultuurdilemma.
- 2) Zoek daarna op of de partij die in jouw stemhulp (waardenlogboek § 2.4 of § 2.5) bovenaan is gekomen het met jou eens is of niet. Geef aan welke partij dat is, beschrijf hun standpunt hierover en noem de waarde van het cultuurdilemma waar de partij voor kiest.

§ 3.4 – Foto's online

In Polen hebben ze in 2018 foto's van criminelen online gezet (opdracht 18). Is het een goed plan om ook in Nederland door te voeren of moet dat juist niet gebeuren?

- 1) Beschrijf in ongeveer 5 regels wat jij hiervan vindt. Gebruik in je antwoord een waarde van het mensenrechtendilemma.
- 2) Zoek daarna op of de partij die in jouw stemhulp (waardenlogboek § 2.4 of § 2.5) bovenaan is gekomen het met jou eens is of niet. Geef aan welke partij dat is, beschrijf hun standpunt hierover en noem de waarde van het mensenrechtendilemma waar de partij voor kiest.

Hoe ziet jouw ideale samenleving eruit? Veel vrijheid of veel gelijkheid?

- 1) Beschrijf in ongeveer 5 regels per samenlevingsdilemma hoe jouw ideale samenleving eruit ziet.
- 2) Geef per dilemma ook grafisch weer waar jouw ideale land zit op de links-rechtsverdeling van dat dilemma, zoals in het boek bij Denemarken is gedaan.
- 3) Vergelijk dit met je mensbeeld (waardenlogboekopdracht § 2.1). Komt dit overeen? Licht dit kort toe.

Wat heb je geleerd bij maatschappijleer de afgelopen maanden? Lees je opdrachten van de eerste drie hoofdstukken nog eens door. Weet je nu meer dan toen? Ben je anders naar de samenleving en politiek gaan kijken? Beschrijf dit in ongeveer 150 woorden.

Hoofdstuk 4

Verzorgingsstaat

§ 4.1 – Houd jij rekening met wat je koopt?

Als jij in de winkel iets koopt, houd jij dan alleen rekening met de kwaliteit of prijs? Of denk je ook aan de makers van het product of de gevolgen van de productie voor het milieu? Opdracht 5 gaat over goedkope kinderkleding en deze opdracht gaat daar op door.

Hoe ga jij om met de uitbuiting van armen aan de andere kant van de wereld die jouw kleding, telefoon, chocola maken? Wil jij rekening houden met oneerlijke handel en uitbuiting? Doe je dat door fair trade producten te kopen? Welke waarden en belangen spelen een rol in je keuze? Zijn er organisaties van het maatschappelijk middenveld (p.17 lesboek) die je daarbij kunnen helpen of waar jij bij zou kunnen helpen?

§ 4.2 – De Grondwet: een voordeel of een nadeel?

Wat zijn de gevolgen van de artikelen in de Grondwet voor jou? Zijn ze gunstig voor jou of niet?

1) Maak een tabel van 4*6, zoals dit:

Artikel	Voordeel	Nadeel	Conclusie
19			
20			
21			
22			
23			

- 2) Vul in de tabel voor- en nadelen van elk artikel in.
- 3) Trek bij elk artikel een conclusie: vind jij dat dit artikel moet blijven bestaan of niet?

Deze Grondwet komt uit 1983. Sinds die tijd is er wel iets veranderd.

- 4) Bedenk een artikel voor de Grondwet over het welzijnsdilemma dat past bij deze tijd.

§ 4.3 – Wie mag wel een medicijn en wie niet?

Medicijnen zijn duur (zie opdracht 13). Maar hoe duur mogen ze zijn in verhouding tot hoe vaak een ziekte voorkomt? Als samenleving kunnen we niet iedereen redden van een dodelijke ziekte, maar waar ligt de grens? Of ander gezegd: hoeveel mag een mensenleven kosten? Dat is misschien wel een nare vraag om over na te denken, maar dat is wel iets waarin ambtenaren ministers adviseren. Er is weleens eens een grens van 2,6 miljoen euro gesteld voor een maatregel die één mensenleven kan redden van een dodelijk verkeersongeval.

Daarom twee vragen:

- 1) Hoeveel belastinggeld mag het Nederland kosten om een medicijn te maken waar ongeveer de helft van de Nederlanders aan lijdt of gaat lijden in de toekomst?
- 2) Hoeveel belastinggeld mag het Nederland kosten om een medicijn te maken waar ongeveer 1000 Nederlanders aan lijden of gaat lijden in de toekomst?

Ga uit van 17 miljoen Nederlanders, met jaarlijks 300 miljard euro aan belastinggeld en 80 miljard aan zorgkosten.

§ 4.4 – Welke verzorgingsstaat?

Angelsaksisch, Rijnlands of Scandinavisch? Welk type verzorgingsstaat spreekt jou aan? En welke niet? Lees in opdracht 20 de typen verzorgingsstaten nog eens door.

Lever het volgende in:

- 1) Welk type verzorgingsstaat spreekt je het meest aan? Licht je antwoord toe.
- 2) Welk type verzorgingsstaat spreekt je het minst aan? Licht je antwoord toe.
- 3) Passen jouw antwoorden bij de politieke partij van jouw voorkeur (waardenlogboek § 3.5)? Licht dit kort toe.

§ 4.5 – Robots aan het bed?

Van machines die pakjes sorteren of auto's die zelf rijden kijken we niet meer zo op. Maar robots die ons opereren of verzorgen in het ziekenhuisbed in plaats van dokters en verplegers... Is dat een goede of zorgelijke ontwikkeling? Lees de tekst op p. 101 van je opdrachtenboek nog eens door.

- 1) Beschrijf een paar positieve gevolgen van robotisering in de toekomst.
- 2) Beschrijf een paar negatieve gevolgen van robotisering in de toekomst.
- 3) Moet de overheid wel of geen grenzen stellen aan robotisering? Zo ja, welke en waarom? Zo nee, waarom niet?
- 4) Op welke manier draagt veel robotisering bij aan het maatschappelijk geluk? Positief of negatief? Licht je antwoord toe.

Hoofdstuk 5 Pluriforme samenleving

§ 5.1 – Gastarbeider, immigrant of allochtoon?

Hoe worden mensen die niet in Nederland zijn geboren genoemd? In de loop van de geschiedenis zijn er verschillende woorden voor gebruikt (opdracht 4). Aan jou de vraag welk woord jij passend vindt voor Nederlanders van wie minimaal één van de ouders in het buitenland geboren is?

- 1) Licht je woord toe.
- 2) Geef aan of jouw woord meer bij diversiteit of bij eenheid past? Of misschien bij een andere waarde of een ander belang?

§ 5.2 – Iemand beledigen

Houdt het recht op vrijheid van meningsuiting ook in dat je het recht hebt om iemand te beledigen? Pim Fortuyn zei over artikel 7 het volgende:

Voltaire zegt: "ik kan uw mening nog zo verwerpelijk vinden, maar ik zal uw recht verdedigen om die te uiten". Daar sta ik achter, ik ben ook voor afschaffen van dat rare Grondwetsartikel: gij zult niet discrimineren. Prachtig, maar als dat betekent dat mensen geen discriminerende opmerkingen meer mogen maken, en die maak je in dit land nogal snel, dat zeg ik: dit is niet goed. Laat mensen die opmerkingen maar maken. Er is een grens die ik heel belangrijk vind: je mag nooit aanzetten tot fysiek geweld. Maar als een imam weet te vertellen dat mijn levenswandel (als homoseksueel) volstrekt verwerpelijk is en beneden die van varkens ligt: oké, dan zegt hij dat maar.' (Volkskrant, 2 februari 2002)

- 1) Geef een argument voor volledige vrijheid van meningsuiting.
- 2) Geef een argument tegen volledige vrijheid van meningsuiting.
- 3) Vind jij dat vrijheid van meningsuiting mag betekenen dat je iemand mag beledigen? Licht je antwoord toe.

§ 5.3 - Bij welke cultuurgroep hoor jij?

Mensen zijn sociale wezens en gaan vaak met anderen om in groepen. Door socialisatie leren mensen met anderen om te gaan en gaan ze bij cultuurgroepen horen. Denk aan hockeyers, 1b)oeBreijn w, eclhkreis cteunlteunu,r.

- 1) Bij welke cultuurgroepen hoor jij? Noem er twee.
- 2) Schrijf van elke cultuurgroep op ...
 - a. ... iets wat ze in hun hoofd meedragen
 - b. ... iets wat je aan de buitenkant kan zien of merken
 - c. ... iets wat hun gedrag regelt.

Kijk in je tekst boek op p. 78 voor meer uitleg daarover.

§ 5.4 – Mono, multi of pluriform?

Welk type samenleving spreekt jou aan als het gaat om het cultuurdilemma? En welke niet? In opdracht 20 worden de pluriforme, de monoculturele en de multiculturele samenleving beschreven. Lees die door en lever het volgende in:

- 1) Welk type samenleving spreekt je het meest aan? Licht je antwoord toe.
- 2) Welk type samenleving spreekt je het minst aan? Licht je antwoord toe.
- 3) Passen jouw antwoorden bij de politieke partij van jouw voorkeur (waardenboek § 3.5)? Licht dit kort toe.

§ 5.5 – Geacht kabinet...

‘Maatschappijleer faalt’. Dat stond in een kop in de krant in november 2017 omdat Nederlandse jongeren in vergelijking met jongeren uit andere landen weinig van politiek weten. Ook geven Nederlandse jongeren vaker aan dat ze later niet gaan stemmen en vinden ze gelijke rechten niet zo belangrijk. Volgens de krant faalde maatschappijleer dus. Het kabinet wil dat veranderen, maar hoe? Geef een advies (van 200 woorden) aan het kabinet over hoe we Nederlandse jongeren hogere kunnen laten scoren dan hun leeftijdsgenoten als het gaat om kennis over politiek. Lees de tekst over politieke socialisatie in opdracht 15 nog eens door.

Maatschappijleer op school faalt

Nederlandse scholieren weten weinig over gelijke rechten, een democratische samenleving en vreedzaam samenleven. Dat blijkt uit een internationaal onderzoek naar burgerschapsonderwijs, dat vandaag wordt gepresenteerd.

Ellen van Gaalen 05-11-17, 03:29 · Laatste update: 07:47

Vergeleken met leeftijdsgenoten uit vergelijkbare landen lopen de Nederlandse scholieren ver achter. Sinds 2006 moeten middelbare scholen les geven in burgerschap. Scholieren leren hoe ze in een vrij, democratisch land moeten leven, met respect voor anderen.

Hoe de scholen de lessen inrichten, mogen ze zelf weten. Juist daar schuurt het. Leraren houden vaak vast aan de bestaande boeken. In andere landen als Noorwegen, Denemarken en Finland gaan leraren vaker met de leerlingen op excursie en houden ze debatten.

Volgens onderzoeker Anne Bert Dijkstra van de Universiteit van Amsterdam hebben Nederlandse jongeren weinig op met politiek. „Ze zeggen vaker dat ze niet zullen gaan stemmen, zijn minder geneigd aan maatschappelijke activiteiten mee te doen en hechten minder waarde aan gelijke rechten voor mensen met verschillende achtergronden.”

Hoofdstuk 6 Parlementaire democratie

§ 6.1 – Wat als...

Stel je voor dat het algemeen kiesrecht in Nederland nog verder uitgebreid wordt. Dat na de stappen in je lesboek op p. 89 er nog meer stappen komen

2025 – algemeen kiesrecht voor Nederlanders vanaf 16 jaar

2050 – algemeen kiesrecht voor Nederlanders vanaf 12 jaar

Welke gevolgen zal dit hebben? Wat zal er veranderen?

- 1) Bedenk voor de verandering in 2025 een positief gevolg.
- 2) Bedenk voor de verandering in 2025 een negatief gevolg.
- 3) Bedenk voor de verandering in 2050 een positief gevolg.
- 4) Bedenk voor de verandering in 2050 een negatief gevolg.
- 5) Ben jij voorstander of tegenstander van uitbreiding van het kiesrecht. Beschrijf dit in ongeveer 100 woorden. Gebruik in je antwoord een waarde van het machtsdilemma (p. 91).

§ 6.2 – Jij in de politiek?

Sommige jongeren onder de 18 jaar willen al de politiek in. Zij staan dan bijvoorbeeld op de kieslijst bij de gemeenteraadsverkiezing. Als ze gekozen worden, moeten ze echter nog wachten tot hun 18e verjaardag. Dan mogen ze pas in de gemeenteraad. In je opdrachtenboek op p.131 en 134 kun je enkele voorbeelden lezen.

- 1) Welk van de drie jongeren spreekt je het meest aan? Licht toe.
- 2) Zou je zelf ook in de gemeenteraad willen? Waarom wel en waarom niet? Beschrijf dit in ongeveer 200 woorden en noem daarbij een voordeel en een nadeel en trek dan een conclusie.

§ 6.3 – Hebben media invloed op jou?

Massamedia worden de vijfde macht genoemd. Er zijn verschillende theorieën over hun macht, kijk daarover dit [filmpje](#).

- 1) Vat de drie theorieën kort samen.
- 2) Volgens welke theorie worden mensen het meest beïnvloedt?
- 3) Bedenk van elke theorie een voorbeeld hoe media jou beïnvloeden.

§ 6.4 – Parlementair, presidentieel of direct?

Welk type samenleving spreekt jou aan als het gaat om het machtsdilemma? En welke niet? In opdracht 20 worden de parlementaire, de presidentiële en de directe democratie beschreven. Lees die door en lever het volgende in:

- 1) Welk type democratie spreekt je het meest aan? Licht je antwoord toe.
- 2) Welk type democratie spreekt je het minst aan? Licht je antwoord toe.
- 3) Passen jouw antwoorden bij de politieke partij van jouw voorkeur (waardenlogboek § 3.5)? Licht kort toe.

§ 6.5 – Verbeter de democratie, begin? begin BIJ JEZELF?

Over de democratie in Nederland wordt best veel gemopperd. Hoe moet dat beter? Op p. 144 van je boek kun je vijf voorstellen lezen. Welk vind jij geschikt en welke niet?

1) Maak een tabel van 4*6, zoals dit:

Voorstel	Voordeel	Nadeel	Conclusie
1) Kiesdrempel verhogen			
2) Ander kiesstelsel			
3) Loting			
4) Stemdiploma			
5) Bindende referenda			

- 2) Vul in de tabel voor- en nadelen van elk voorstel in.
- 3) Trek bij elk artikel een conclusie: vind jij dit een goed voorstel of niet?
- 4) Welk voorstel zou jij het liefst invoeren? Leg in ongeveer 100 woorden uit waarom.

Hoofdstuk 7

Democratische

rechtsstaat

§ 7.1 – Mensenrechten voor kinderen

Naast de Universele Verklaring voor de Rechten van de Mens heeft de Verenigde Naties ook een Kinderrechtenverdrag. Kind ben je volgens dat verdrag tot je 18e. Wat weet jij ervan?

- 1) Ga naar www.kinderrechten.nl en bekijk de video op de openingspagina.
- 2) Maak nu de [quizz](#) en lever een printscreen van je resultaat in.
- 3) Vind jij het goed dat er een speciaal verdrag is voor kinderen of vind jij dat overbodig? Licht je antwoord toe.

Niet in elk land worden de rechten van kinderen in de praktijk nageleefd. Er zijn landen met kinderarbeid of kinderprostitutie.

- 4) Vind jij dat jij als individu en wij als Nederland iets moeten doen aan de situaties van kinderen in die landen? Licht toe waarom wel of niet.

§ 7.2 – Oordeel over het oordeel

Het College voor de Rechten van de Mens oordeelt in Nederland over situaties waarin mensenrechten mogelijk worden aangetast. Ben jij het met hun oordeel eens of niet? Bekijk twee van hun oordelen en oordeel zelf.

- 1) Ga naar deze [site](#) en zoek twee oordelen op.
- 2) Vat de situaties van deze twee oordelen kort samen en beschrijf het oordeel van het College.
- 3) Welke artikelen uit de Grondwet spelen een rol? Gebruik § 7.2 of § 5.2. Benoem per oordeel.
- 4) Ben jij het met het oordeel van het College eens? Licht toe waarom. Doe dit weer voor beide oordelen.

§ 7.3 – Jij in de rechtbank?

Zou jij in de rechtbank willen werken? Zou je rechter willen worden, of bode of griffier?

- 1) Ga naar www.rechtvoorjou.nl en [bekijk](#) de hoofdrolspelers in een rechtszaak.
- 2) Welke functie spreekt je aan? Licht dit kort toe.
- 3) Welke functie spreekt je niet aan? Licht dit kort toe.

§ 7.4 – Sociaal, liberaal of totalitair?

Welk type samenleving spreekt jou aan als het gaat om het mensenrechtendilemma? En welke niet? In opdracht 20 worden de sociale, liberale en totalitaire rechtsstaat beschreven. Lees die door en lever het volgende in:

- 1) Welk type rechtsstaat spreekt je het meest aan? Licht je antwoord toe.
- 2) Welk type rechtsstaat spreekt je het minst aan? Licht je antwoord toe.
- 3) Passen jouw antwoorden bij de politieke partij van jouw voorkeur (waardenlogboek § 3.5)? Licht dit kort toe.

§ 7.5 – De jury spreekt recht, of de computer?

Juryrechtspraak ken je wellicht vanuit films of series. Burgers krijgen dan een rol in het proces. Lees p. 170 nog eens door.

- 1) Noem een voordeel van juryrechtspraak.
- 2) Noem een nadeel van juryrechtsspraak.
- 3) Ben jij voor of tegen het invoeren van juryrechtspraak in Nederland. Licht toe in ongeveer 100 woorden.

Ook zouden we in de toekomst computers wellicht recht kunnen laten spreken door de ontwikkelingen op het gebied van kunstmatige intelligentie.

- 4) Zou jij voor of tegen het rechtspreken van computers zijn? Licht je antwoord toe.

Hoofdstuk 8

Maatschappelijk geluk meten

§ 8.1 – Wat vind jij van de basiswaarden? 1

In je lesboek wordt gesproken over basiswaarden en het dilemma van te veel of te weinig ervan.

- 1) Geef per basiswaarde aan waar jij staat in de balans. Stel het maximum van 'te veel' van een basiswaarde als 10 voor en het minimum van 'te weinig' als 0.
- 2) Maak een rangorde van de vier basiswaarden. Welke vind je het belangrijkste en welke het minst belangrijk?
- 3) Licht je antwoord op vraag 2 toe in ongeveer 150 woorden.

§ 8.2 – Wat vind jij van de basiswaarden? 2

Basiswaarden hangen samen; meer vrijheid leidt vaak tot minder gelijkheid. Dat kun je lezen in § 8.2. Maar wat is jouw optimale samenhang tussen de basiswaarden?

- 1) Schets jouw ideale samenhang van basiswaarden, zoals het figuur in je lesboek op p. 123 staat.
- 2) Licht jouw voorkeur voor deze samenhang toe in ongeveer 100 woorden.
- 3) Zou jij het eens zijn met het Franse boerkiniverbod zoals in je opdrachtenboek op p. 179 wordt beschreven? Licht dit toe met behulp van de basiswaarden.
- 4) Blik nu terug op je eerste waardenlogboekopdracht (van § 1.1). Past jouw antwoord hier bij dat antwoord? Licht dit kort toe.

§ 8.3 – Na een Brexit ook een Nexit?

Brexit is het uittreden van het Verenigd Koninkrijk uit de Europese Unie. Begrijp je die keuze of lijkt het je onverstandig? Vind jij dat Nederland ook uit de Unie moet? Dat wordt een Nexit genoemd.

- 1) Ben jij voor of tegen een Nexit? Betrek in je antwoord een basiswaarde en leg uit hoe die waarde een rol speelt in de keuze om de EU wel of niet te willen verlaten. Je antwoord is ongeveer 150 woorden.

§ 8.4 – Wie bestuurt de wereld?

Welk type wereldbestuur spreekt jou aan? En welke niet? In opdracht 20 wordt de inrichting van de Verenigde Naties besproken. Spreekt deze jou aan of juist niet? Beschrijf dat in ongeveer 200 woorden en beantwoord daarin de volgende vragen.

- 1) Vind jij het wenselijk dat er een wereldbestuur is? Waarom wel of niet?
- 2) Vind jij dat mensen inspraak moeten hebben in een vorm van wereldbestuur? Licht dit kort toe.
- 3) Hoe haalbaar zijn jouw antwoorden op vraag 1 en 2? Licht toe.

§ 8.5 – Jouw toekomst van Europa

Hoe ontwikkelt de samenwerking in Europa zich? In § 8.5 worden vijf scenario's besproken op p. 131 en 132. Welk vind jij geschikt en welke niet?

1) Maak een tabel van 4*6, zoals dit:

Scenario	Voordeel	Nadeel	Conclusie
1) Dezelfde voet			
2) Interne markt			
3) Wie meer wil, doet meer.			
4) Minder en efficiënter			
5) Veel meer samen doen			

- 2) Vul in de tabel voor- en nadelen van elk scenario in.
- 3) Trek bij elk scenario een conclusie: vind jij dit een goed scenario of niet?
- 4) Welk scenario zou jij het liefst invoeren? Leg in ongeveer 100 woorden uit waarom.

Waardenlogboek één jaar maatschappijleer

Wat heb je geleerd bij maatschappijleer dit jaar? Lees je waardenlogboeken van de eerste twee hoofdstukken nog eens door en die van 'waardenlogboek drie hoofdstukken maatschappijleer'. Vergelijk die met die in het laatste hoofdstuk. Zit er een samenhang in? Of ben je anders gaan denken? Beschrijf dit in ongeveer 150 woorden.

Waardenlogboek één jaar maatschappijleer

Wat heb je geleerd bij maatschappijleer dit jaar? Lees je waardenlogboeken van de eerste twee hoofdstukken nog eens door en die van 'waardenlogboek drie hoofdstukken maatschappijleer'. Vergelijk die met die in het laatste hoofdstuk. Zit er een samenhang in? Of ben je anders gaan denken? Beschrijf dit in ongeveer 150 woorden.